Week 4

De AI ACT

De AI Act is de Europese verordening die regels stelt voor het ontwikkelen en gebruiken van kunstmatige intelligentie. De wet hanteert een risicogebaseerde aanpak met verboden toepassingen, streng gereguleerde hoog-risico AI en transparantieverplichtingen voor andere systemen.

Op wie van toepassing?

- Aanbieders van AI-systemen (ontwikkelaars, leveranciers)
- Distributeurs en importeurs
- Gebruikers van AI-systemen (bedrijven, overheden, instellingen)
- GPAI-aanbieders (aanbieders van generatieve of algemene AI-modellen)
- Organisaties die AI integreren in producten, zoals medische hulpmiddelen, voertuigen of machines

Verboden AI	• Onacceptabele risico's voor gezondheid, veiligheid of fundamentele rechten • Vastgelegd in AI Act (art. 5 AIA)
Hoog risico	• Significante risico's voor gezondheid, veiligheid of fundamentele rechten (art. 6 AIA) • Gereguleerde producten vermeld in Bijlage I • Risicogebieden in Bijlage III met risicotoets
Transparantierisico	• Onduidelijkheid over status van AI, gebruik biometrie/emotieherkenning, omgang met deepfakes • Ongeacht status als hoog-risico AI of niet (art. 50 AIA)
General Purpose AI	• Aparte regels voor AI-modellen voor algemene doeleinden (art. 53 AIA) • Extra regels indien sprake van systeemrisico's (art. 55 AIA)

Debatteren

Hoe tevreden ben je op een schaal van 1 tot 5 met je prestatie?
4.5, Ik ben erg tevreden met mijn presentatie. Ik kan het alleen geen 5 geven omdat ik zo extreem nerveus was. Maar verder heb ik desondanks kunnen zeggen wat ik wou zeggen tijdens de presentatie, dus daar was ik erg tevreden over. Ook was de feedback erg positief, en dit gaf mij ook zelfvertrouwen. Ik dacht namelijk dat ik enorm zenuwachtig overkwam, maar dit heb ik op wonderbaarlijke wijze naar de achtergrond kunnen brengen. Verder vond ik het leuk hoe mijn introductie zo positief viel, en dat ik werd vergeleken met een echte politicus en zo autoverkoper kan worden omdat ik zo overtuigend overkwam. Dat was allemaal erg leuk om te horen, en dat ik de beste zin van de dag had “je scroll mijn leven weg”. Dus schouderklopje voor mezelf! Ik vond het in iedergeval erg leuk om te doen, en ik vind debatteren ook erg leuk, alleen mijn lichaam is het daar wat minder mee eens. Al zou er ergens een debat club zijn zou ik me graag aansluiten, dan kom ik misschien ook over de angst heen. Het is echt een love/hate relationship.

Wat kan je beter doen?
Misschien moet ik me nog beter voorbereiden op het debat, en van tevoren met familie/vrienden oefenen zodat de spanning op de dag minder heftig is. Maar desondanks ben ik erg blij met hoe het is gegaan. Maar ik kan me in het vervolg nog beter voorbereiden wanneer ik iets moet presenteren.

Op welke stelling wil je reflecteren?
Ik wil reflecteren op de stelling "AI moet voor iedereen worden verboden." Ik vind dit een enorm interessante stelling, maar tijdens het debat miste ik diepgang. Waarom moet AI nou echt verboden worden?

Logos
Een verbod is een zwaar middel, dus dan verwacht je ook zware argumenten. Die kreeg ik niet. Of AI mensen luier of dommer maakt, is in het debat niet onderbouwd, terwijl dat juist de kern van het verbod had kunnen zijn. De voordelen kwamen wel duidelijk naar voren: in de zorg verlaagt AI de werkdruk, en dat maakt het een waardevol hulpmiddel. Als tegenargument werd genoemd dat AI banen overneemt. Jendo gaf het voorbeeld van zijn eigen studie, waardoor hij nu een master moet doen omdat AI zijn kansen op de arbeidsmarkt zou hebben weggenomen. Maar hij noemde niet om welke studie het ging en gaf geen cijfers of bronnen.

Ethos
Jendo heeft als ervaringsdeskundige wel geloofwaardigheid, want hij spreekt vanuit zijn eigen situatie. Maar die geloofwaardigheid was sterker geweest als hij ook betrouwbare bronnen had genoemd of verwezen had naar experts. Dan was zijn verhaal niet alleen een mening, maar een aantoonbaar probleem geweest.

Het voorbeeld van de zorg had ook sterker gekund met een verwijzing naar bijvoorbeeld een onderzoek.

Pathos
Het verhaal van Jendo raakt, omdat het herkenbaar is, je studeert met een doel en dan lijkt de arbeidsmarkt onder je voeten te verdwijnen. Dat had hij effectiever kunnen inzetten door het concreter te maken. Wie is die student, wat betekent een extra master voor iemand in tijd en geld, en hoeveel andere studenten zitten in dezelfde situatie? Zelf ben ik ook soms bang dat ik geen werk zal vinden na mijn studie door AI, dus daarom had dit op mij extra impact gemaakt. Aan de andere kant roept de zorg ook een emotioneel beeld op, overbelaste zorgverleners die door AI meer tijd overhouden voor hun patiënten. Dat laat zien dat een totaalverbod ook mensen zou raken die er juist baat bij hebben.

Conclusie
Mijn indruk is dat het debat interessante punten opleverde, maar dat de voorstanders van het verbod hun standpunt te weinig hebben onderbouwd. Ik ben daardoor nog niet overtuigd dat AI voor iedereen verboden moet worden. Een betere aanpak lijkt me om regels voor het gebruik in te voeren en het voor de gewone burger meer te begrenzen in plaats van een totaalverbod.

Betoog

Er moet een leeftijdsgrens komen voor sociale media

Inleiding

Tung tung tung sahur, Ballerina Cappuccina, larpen, six seven. Het klinkt grappig, al die brainrot-termen. Maar het is vooral het bewijs dat jongeren dingen overnemen van sociale media en hoe snel dat dus de echte wereld in komt. Zonder sociale media hadden we deze termen nooit gehoord. Helaas nemen jongeren niet alleen de grappige dingen over. Ze worden ook dagelijks met zelfmutilatie, zelfdoding, eetstoornissen en geweld geconfronteerd. Omdat er onvoldoende wordt gereguleerd. Daarom vind ik dat er een leeftijdsgrens moet komen voor sociale media.

Argumenten

Ten eerste. Jongeren worden blootgesteld aan schadelijke inhoud. Jongeren zijn extra gevoelig voor wat ze online zien. De hersenen ontwikkelen zich tot minstens het 25e levensjaar. Daarbij zijn de gebieden voor emoties eerder ontwikkeld dan de gebieden die zorgen voor plannen en het controleren van gedrag. Hormonen prikkelen die emotionele gebieden namelijk extra, waardoor bij pubers de emotie vaak van het verstand wint (Hersenstichting, n.d.). Dat maakt jongeren kwetsbaar voor de beelden en berichten over zelfbeschadiging, eetstoornissen en geweld waar ze dagelijks mee geconfronteerd worden. Bijna 13% van de jongeren loopt zelfs risico op problematisch sociale mediagebruik (Rijksoverheid, 2025). Ook slapen jongeren door sociale media later, wat kan leiden tot slaaptekort en problemen met concentratie en geheugen (Hersenstichting, n.d.). Dat dit gebeurt, is geen toeval. Volgens internetpionier Marleen Stikker (Stikker, 2019, 13) is het niet inherent aan het internet dat wij onze privacy verliezen. Het zijn keuzes van bedrijven die alleen vanuit het belang van hun aandeelhouders redeneren. Waag Futurelab legt uit dat de verdienmodellen van veel techbedrijven draaien om het bespioneren van gebruikers en het doorverkopen van hun gegevens. (Waag Futurelab, 2019) Platforms als Meta hebben dus weinig reden om dit te voorkomen. Dit is onacceptabel.

Ten tweede. Sociale media steelt je tijd. Jongeren van 15 tot 19 jaar besteden gemiddeld 165 minuten per dag aan sociale media (Helsdingen, 2025). Dat is bijna drie uur, elke dag. Stikker (Stikker, 2019, 10) beschrijft hoe we urenlang door onze nieuwsbubbel scrollen en aan onze schermen gekluisterd raken, in ruil voor "gratis" diensten. Als het product gratis is, ben jij zelf het product (Stikker, 2019, 73). Je scrolt letterlijk je leven weg. En voor wat? Een leven online, terwijl de echte wereld aan je voeten ligt? Jongeren wiens leven net begint, hebben op sociale media niets te zoeken.

Ten derde. Er moet meer worden geïnvesteerd in de echte wereld. Jongeren zitten mede online omdat er te weinig te doen is. Er wordt te weinig geïnvesteerd in sociale evenementen, clubs en buurthuizen. Als we de leeftijdsgrens invoeren, moeten we jongeren tegelijk motiveren om weer te leven, te socialiseren en naar elkaar om te kijken. Denk aan een gesprek in de trein, de metro of de bus, in plaats van een hele rij mensen met hun neus in hun telefoon.

Ten vierde. 18 jaar is juridisch de meest haalbare grens. Je zou kunnen zeggen: de hersenen ontwikkelen zich ook na je 18e nog, dus waarom leggen we de grens niet hoger? Dat klopt, maar 18 is de leeftijd waarop je volgens de wet volwassen wordt (Burgerlijk Wetboek 1, 2025, artikel 233). Onder de 18 heeft de overheid de taak om jongeren te beschermen. Dat zie je nu al bij de leerplicht en het alcoholverbod. De overheid heeft daarnaast een verantwoordelijkheid voor het publieke domein op internet. Dat legde ze in 1994 zelf vast in het Nationaal Actieplan Elektronische Snelwegen, maar volgens Stikker (Stikker, 2019, 75) raakte dat inzicht snel vergeten. Vanaf je 18e mag je zelf bepalen wat je doet, en de overheid kan je dan niet zomaar iets verbieden. Als de overheid volwassenen wel voorschriften geeft, krijgt ze snel te horen dat ze zich met je privéleven bemoeit. Een grens van 18 jaar is daarom het meest realistisch en het beste om te verdedigen. Bovendien hebben jongeren er na hun 18e veel meer aan. Onderzoekers waarschuwen dat intensief gebruik van sociale media bij sommige jongeren op de lange termijn kan leiden tot problematisch gebruik en daarmee tot meer mentale problemen (Trimbos instituut, 2023). Wie pas na zijn 18e begint, is langer beschermd geweest en zit minder vast aan het verslavende karakter van sociale media. Daardoor kun je er later bewuster mee omgaan.

Tot slot

Sociale media laten jongeren kennismaken met de duistere kant van het internet, kosten ze uren van hun leven en houden ze weg uit de echte wereld. Het is tijd dat we Meta en onszelf verantwoordelijk houden. "It is the damn phone", en het is misschien niet onze schuld dat we verslaafd zijn, maar het is wel aan ons om strengere regels voor te stellen. Stikker (Stikker, 2019, 12)schrijft dat we allemaal een deel van de verantwoordelijkheid dragen, en dat we daarom ook samen een andere weg kunnen inslaan. Een leeftijdsgrens is daar een begin van. Waag Futurelab pleit voor een Public Stack, een internet waarin alle lagen, van de waarden tot het ontwerp en de technologie zelf, worden ontwikkeld vanuit publieke waarden. Zo'n internet is eerlijker en veiliger voor iedereen (Waag Futurelab, 2019). Daarom moet er een leeftijdsgrens van 18 jaar komen voor sociale media, en die verandering kan niet vroeg genoeg komen.

References

Burgerlijk Wetboek 1. (2025, juli 5). *Burgerlijk Wetboek 1*. Artikel 233. https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0002656&boek=1&titeldeel=13&afdeling=1&artikel=233&z=2025-07-05&g=2025-07-05

Helsdingen, C. v. (2025, januari 25). *Socialmedia-onderzoek 2025: dit zijn de resultaten*. Frankwatching. Retrieved September 28, 2026, from https://www.frankwatching.com/archive/2025/01/25/social-media-onderzoek-2025/

Hersenstichting. (n.d.). *Puberhersenen*. Hersenstichting. Retrieved September 28, 2026, from https://www.hersenstichting.nl/de-hersenen/ontwikkeling-van-de-hersenen/puberhersenen/

Rijksoverheid. (2025, juni 17). *Duidelijk advies voor ouders: wacht met sociale media tot 15 jaar*. Rijksoverheid. Retrieved September 28, 2026, from https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/06/16/duidelijk-advies-voor-ouders-wacht-met-sociale-media-tot-15-jaar

Stikker, M. (2019). *Het internet is stuk: Maar we kunnen het repareren*. Singel Uitgeverijen. Retrieved September 28, 2026, from https://waag.org/sites/waag/files/2025-02/MarleenStikker-HetInternetIsStuk.pdf

Trimbos instituut. (2023, juni 28). *Mentale problemen Nederlandse jongeren onverminderd hoog*. Trimbos-instituut. Retrieved September 28, 2026, from https://www.trimbos.nl/actueel/nieuws/mentale-problemen-nederlandse-jongeren-onverminderd-hoog/

Waag Futurelab. (2019, september 1). *Waag | Public Stack: the alternative internet*. Waag Futurelab. Retrieved September 28, 2026, from https://waag.org/en/project/public-stack-alternative-internet/